

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

БАҲОСИ 10 СЎМ

Болалик кунларимда
Уйқусиз тунларимда
Кўп эртак эшитгандим,
Сўйлаб берарди бувим...

Хотира... У инсон умрининг тиргаги. Му-
саффо болалик дамлари сари элгувчи
ойдин йўл. Руҳиятга малҳам бўлгувчи
чиройли армондир хотира.

Техника асридан болаларимиз дилида
қай ҳислар армон бўлиб, улар хотирасида
қай афсонавий эртаклар, қай қуй-қўшиқ-
лар муҳрланиб қоларкин?!

Момо ва бобо ўғитларидан баҳраманд
бўлмаган, замонавий мусиқа садолари ос-
тида улғайган гўдак қалбида эртага қай
хислат устивор бўлар экан? Улар ўз
набираларига нималар ҳақида эртак
айтиб беради?

Не бўлганда ҳам гўдак учун момолар
оғзидан эртак эшитмоқ улар кўноғида
эркаланиб, уйқудан уйғонмоқ энг чиройли
хотира бўлиб қолиши шубҳасиздир.

А. Тўраев сурати

УШБУ СОНДА:

БОЛАЛАР ДУНЁСИ

3-БЕТ

ХУДОЙБЕРДИ ТҲХТАБОЕВ:

МОЦАРТНИ ЎЛДИРИБ

ҚҲЙМАНГ...

8-БЕТ

КЕЙИНГИ

СОНЛАРДА:

СИРОЖИДДИН САЙИД:

ПОЛВОН ВА ШОИР

НОРМУРОД МУСОМОВ:

БИРОДАР ВА УНИНГ ЎФИЛЛАРИ

«Оила ва жамият» 20(91)

«НАВРЎЗ» — ЭЗГУЛИК УЛАШУВЧИ ЖАМҒАРМА

Халқимизда: «Одам одамга бир яхши кунда, бир ёмон кунда керак» деган гап бор. Тарихимизда кўп яхши, кўп оғир кунларни бошидан ўтказган ота-боболаримиз ана шу хулосага келишган. Ва ҳар доим тараққиётимизнинг энг оғир дамларида бир-бирига ҳамдам, мададкор бўлишга интилиб яшаган. Кейинги йилларда биз ўз давлатчилигимизни тиклашга қадам қўйган томирларимизда боболар қони уйғониб ушбу фазилат яна юракларимизга қуйила бошлади. Улкамизда турли меҳрибонлик, хайрия харажатлари бошланди, у ҳукумат томонидан ҳар томонлама қўллаб-қувватланди, рағбатлантирилди.

Бугунги кунда жуда кўплаб савобли ишларни амал-

га ошириб келаётган «Наврўз» хайрия жамғармаси ҳам шу тариқа юзага келган эди. «Наврўз» бугун мустақам оёққа туриб олган жамғармалардан бири. Биргина шу йилнинг ўтган беш ойи мобайнида у юздан ортиқ фуқарога минг сўмдан юз минг сўмгача моддий ёрдам кўрсатди. Жамғарманинг вилоят бўлимлари ҳам очилмоқда. «Наврўз» уларга ўз ишларини йўлга қўйиб олиши учун бир миллион сўмдан маблағ ўтказяпти. Аини пайтда мамлакатимизда фаолият кўрсатётган турли жамғармаларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватламоқда. Жумладан, «Наврўз» телемарафони ўтказилишида фаол иштирок этган Республика Болалар жамғармасига 5,0 млн, ногиронлар жамғармасига 5,0

млн, мактаб, болалар боғчалари, интернатларга 1,5 млн. сўм... жами ўндан ортиқ жамоат ва давлат ташкилотларига салкам 20 млн, аҳолига 10 млн. сўм хайрия қилди. Жамоат ташкилотларига 3,0 млн. ҳомийлик ёрдами кўрсатди. Бошидан оғир кунларни кечираётган Тожикистон халқига 5,0 млн, жала офатидан зарар кўрган андижонликларга 1,9 млн. сўмлик моддий кўмак берди.

«Наврўз» мамлакатимизда бўлиб ўтаётган кўп хайрия тадбирларининг ҳам бевосита ташкилотчиси ва фаол иштирокчиси бўлмоқда. Одамлар бир-бирига меҳрибон бўлишига хизмат қилмоқда. Дилда эзгулик уруғи унган халқнинг эса истиқболи ёруғдир.

Собир хушрўй, расо йигит. Ичмайди, чекмайди, кечалари қовоғаридай йиғилган қиморавозларга кўшилмайди. Худонинг беозор бандаси, далада тер тўқади. У Гулжонни севар эди. Балки Гулжон ҳам уни... «Учрашувга чиқиб юрибдилар» деган миш-миш бекорга тарқалармиди бўлмаса? Собир қўйган совчиларни қизнинг ота-онаси: «Келиб-келиб қизимини соқов-меровга берамизми», — деб ҳайдабди.

Ҳар гал Гулжонни учратганимда Хазорасп туманининг «Бўстон» қишлоғида фариштадай умр кечираётган Саодат момо ҳақида ўйлай-верман. Момо салкам қирқ йилдан бери туғма ногирон — тилсиз умр йўлдоши Сотволди отанинг қалби билан тиллашиб келяпти.

Ушанда Ойбарчиндай сулув Саодатнинг Сотволди дил изхор қилганида розилик билдирганини эшитиб, не-не

йигитлар ҳасад ўтида ёнишмади. Онаси: «Соқовга тегсанг, оқ қиламан», — деб дод-фарёд қилди. Закий отаси эса қизининг бахтини ўйлаб, розилик берди. Ота рози — худо рози дейдилар. Отанинг бир оғиз «рози-ман» қариндош-уруғларнинг бурун жийришларига чек қўйди...

— Тилсиз одамнинг дил изхори қандай бўларкан, — сўрайман Саодат момодан. — Соқовларнинг меҳри кўзида бўлади, болам, — дейди у. — Уларнинг ўзгаларга қўйиб-пишиб қилаётган ёрдамлари, сайъ-ҳаракатла-

рини кўриб одамнинг шавқи келади.

Чол-кампирнинг ёшлиқдан суяги далада — меҳнатда қотган. У пайтлари навжувон аёллар эркаклар билан баробар ишларди. Кеч тушиб, уйга қайтишда ер кавлаб, назик билаклари толиққан Саодатнинг зил кетмаганига бир алп йигит қўл узатди. Ҳамма бир қизга, бир йигитга қарайди... Кундан-кунга Сотволдининг Саодатга меҳри ошиб борарди. Бир кун кетмонини кўтарса, яна бир кун Саодат чанқаб қолмасин деб, хуржунга тарвуз қолмасин бора-

ди. Аини ўша вақтларда унинг қарос кўзлари севи баётларини тўқий бошлаганди...

Эндиликда бўстонликлар Сотволди Наврўзов хонадонини Тангри ёрлақанга уй қосбашади. Чол-кампир ҳадемай етмишни қоралашади. Атрофда ўғил-қизлари, неваралари гирдикапалак.

Фарзандларининг сонини билгим келди. Қизиқсиниб сўрадим. Ота имо-ишора қилиб, қўлларини осмонга кўлттарди. — Буларнинг ҳаммаси Худодан, депяпти, — тушунтирди ёнида ўтирган момо. —

Сонини айтишга қизганади.

Сотволди ота лотин алифбосини мактаб парталарида ўтирмай мустақил ўрганибди. Унинг беш вақт намоз ўқишини эшитиб, ҳайратда

қотдим. Уйладим — отанинг дили азон айтса, қироят қилса керак. Дарҳақиқат, яратган эгамиз тил бермаса ҳам дил берар экан. Илло, дилсиз одамларнинг тили бўлганидан не наф?!

Гулжон, сени кўрганимда шуларни айтгим келаверади...

Пўлатбек ЭРМАТ.

Етти кун

«ФАРЗАНДИ НАМАНГОНИМАН»

Намангонда Бобораҳим Машраб таваллудига аталган машрабхонлик кунлари ўтказишга тайёргарлик кўрилоқда. 23 май куни шоир номи билан аталувчи маданият ва истироҳат боғида халойиққа ош тортилади, сўнг шу ернинг ўзида камхарж оилалар болаларининг хатна, йигит-қизларининг никоҳ тўйлари ўтказилади. Намангонликлар учун аънавий бўлган гул байрами ҳам худди шу кунни нишонланади.

ТИЛИ ЎЗБЕКЧА ЧИҚЯПТИ

Америкалик элшунос олимлар — эр-хотин Девид ва Жейн Стиллвеллар тўрт ойлик ўғиллари Майклбой билан «Оила ва жамият» меҳмони бўлишди. Ҳозирда Тошкентнинг Эски шаҳар қисмида истиқомат қилаётган ёш америкаликларни ўзбекча тарбия усуллари, урф-одатлар қизиқтирмоқда. Майклбойнинг тили ҳам ўзбекча чиқаётганмиш. Стиллвеллар билан суҳбатни газетимизнинг келгуси сонларидан биринида ўқийсиз.

КЎЙЛАҚДАН ТОРТВОРИНГ!

Термиз колхоз бозорининг қурилиш материаллари дўконидан... эски кийим-кечаклар сотиляпти. Тарозиди ўлчаб, килолаб. Бир кило матоҳнинг нархи 2000 минг сўм қилиб белгиланган дея хабар беради «Сурхон тонгги» газети.

ШОИРНИНГ ҚОТИЛИ

Намангон вилоят суди маст ҳолда айбсиз фуқаронинг жонига қасд қилган жиноятчи К. Ҳақимовни ўлим жазосига ҳукм қилди. Қотил қўлида ҳалок бўлган фуқаро намангонлик таниқли шоир Эргаш Ёндош эди.

ОҒЗИГА ОҚ ТЕГДИ

Қишлоқда яшаса-да, шу пайтгача биттагина сигир туғул, ақалли бир жуфт қўйи йўқ 6 болали бева Гулбуви Тўраева хонадониди бузоқ туғилди. Ёлғизқўл, бечора онанинг кўзлари ёшланди, болалар буни пайқамасди — улар учун шу кун маза — байрам бўлди.

Дарвоқе, сал бурун «Хитой» давлат хўжалиги директори Мели Йўлдошев уларни қисман бўлса-да бу ичорлиқдан қутқарган — «Наврўз» байрамида хўжалик ҳисобидан сигиру кўчқор, 3 минг сўму аллақанча бугдой берган эди.

«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН»

Поезди мамлакатимизнинг жанубий вилоятлари ва Қорақалпоғистон республикаси бўйлаб сафарга жўнади. Сафар «Экосан» жамғармаси томонидан уюштирилган бўлиб, қарийб икки ҳафта давом этади. Поезд «йўловчилари» мамлакатимизнинг энг таниқли шифокорлари, тиббиётнинг турли соҳаларида фаолият кўрсатаётган олимлар жойлардаги экологик вазият билан танишадилар, беморларга тиббий ёрдам кўрсатади, маслаҳат, йўланмалар беради.

Барча харажатлар «Экосан» жамғармаси зиммасида. Бизнинг газетимиз вакили ҳам сафарда иштирок этмоқда.

ДИПЛОМ ИШИ МУКОФОТГА...

ТошДД журналистика факултети толиби Абдувоҳид Ҳайит Алишер Навоийнинг «Сади Искандарий» достони табдили хусусида диплом ишини ёқлади. Мўаллиф табдилга баҳо бериш ҳаёнасида Алишер Навоийнинг мазкур асарини янгича — тававуфона талқин қилади.

Илмий иш мўаллифи мамлакатимизда таъсис этилган ёш ижодкорлар учун Давлат мукофотининг илк соҳибларидан бири бўлса ажаб эмас. Зеро, диплом ишини ўқиган олимлар асарини ушбу мукофотга таъсия эжаганини билдиришди.

ТИЛСИЗЛАРНИНГ ДИЛИ БОР

ОБУНА БЎЛИШНИ УНУТМАНГ!

Азиз муштарийлар! «Оила ва жамият»га йилнинг иккинчи ярми учун обуна давом этмоқда. Айни пайтда ушбу масала бўйича тахририятимизга тез-тез қўнғироқ бўлиб турибди. Аксарият муштарийларимиз газетада эълон қилинган обуна баҳоси билан алоқа бўлимларида айтиладиган» обуна баҳоси ўртасида катта фарқ борлигидан таажжубланишмоқда. Газетада обуна каталогидagi баҳони эълон қилиб, вилоят алоқа бўлимлари обунани эгасига етказиб бериш харажатларини қўшиб пировард обуна баҳосини белгилашини хабар қилган эдик. Биз вилоят алоқа бўлимлари ўз хизматлари учун каталогдаги обуна баҳосига қанча сумма қўшимча қўшганликлари билан қизиқиб кўрдик.

«Оила ва жамият»га вилоятларда обуна баҳоси қандай белгилангани хусусида мисол келтирамиз.

ВИЛОЯТ ЛАР	КАТАЛОГДАГИ БАҲОСИ	ОБУНА БАҲОСИ
Андижон	264 сўм 60 тийин	361 сўм
Навоий	— „ —	409 сўм
Жиззах	— „ —	467 сўм 76 тийин
Сирдарё	— „ —	330 сўм
Фарғона ва ҳоказо	— „ —	597 сўм 72 тийин

Кўриб турганингиздай вилоятларда обуна баҳоси турлича. Унинг 264 сўм 60 тийиндан ортиқчасини вилоят алоқа бўлимлари ўз хизматлари учун олади.

Азиз мухлислар! Севимли газетингизга обуна бўлишни унутманг.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

Оқ-қора тасвирли «Крим» телеви- зори сотилади. Баҳоси келишилган нарҳда белгиланади. Тел: 39-43-95.

Тошкент шаҳридаги иккита бир хо- нали [Сирғали — 8 ва Қўйлик — 6 даҳасида] уй шаҳар марказидаги 3- хонали уйга алмаштирилади. Тел: 39-43-95.

Гуманитар фанлар бўйича олий юр- тига кирувчиларни имтиҳонларга тайёрлайман. Манзилимни тахри- риятдан оласиз.

Боламга [9 ёшли] араб тилини ўргатадиган ўқитувчи керак. Тел: 32-58-23.

Келин бўлаётган қизлар диққати- га! Ижара [прокат]га келин куйлак бери- лади. Тел: 57-19-17

Суратчи: С. МАҲКАМОВ «ВОЙ, У ШУНАҚА ЙИГИТКИ...»

Дераза

ФРАНСУЗЛАР ХУРРАК ОТАДИМИ!

Қадимдан минглаб одамларнинг бо- шига таъшиш солиб келаётган муаммо- лардан бири хуррак отишдир. Айниқса умр йўлдошингиз хурракчи бўлишидан худо асрасин. Лекин кейинги пайтда Францияда хуррак отиш камайди. Зеро, бу ердаги «Анбен» фирмаси хурракка қарши дори кашф этди ва сотувга чи- қарди.

ГЎЗАЛЛИК... ОДОБДА

«Жаҳон гўзали» танлови биринчи бос- қичи — энг яхши миллий кийимлар кў- ригида норвегиялик мисс Айн Бит Стрэнд голиб бўлди. Ҳакамларнинг фикрича, қимматбаҳо матоҳлардан тикилган ял- тир-юлтир либослар Айннинг нисбатан арзон газламадан тикилган миллий каш- тали, содда ва бежирим кийими соясда қолиб кетди. Чиндан ҳам: «Инсон одоби билан гўзал».

Дарвоқе, иккинчи ўрин «Ливан гўзали» Самайи Шадрави, учинчи ўрин туркиялик хоним Ирек Сумусўғлига насиб этди.

ХУМДАН... БАҚА ЧИҚДИ

Хитойнинг Фэнзе уездилек ишчилар куриллажақ янги фабрика тағзаминини қовлашётган пайти Хан сулоласи даври (милоддан 200 йил аввал) сеҳргарлари- дан бирининг қабрига дуч келиб қолиш- ди: «Чжунго жибао» газетининг ёзишича қабрдан оғзи берк хум чиқди. Ишчилар анча овора бўлиб унинг оғзини очишган- да, ичкарида тирик бақани кўришди. Энг галатиси, бақанинг елкасида сув томчиси турарди. Қизик, эртақларда одамнинг ба- қага айланиб қолгани ҳақида ўқигандик, лекин бунақасини эшитмагандик. Газет- нинг маълумот беришича маҳаллий био- логлар ушбу сирли ҳодисани ўрганишга киришишган.

ОДАМБАШАРА МАНГО

Нигериянинг Кеака қишлоғида ғаройиб шаклдаги манго меваси топилди. У «одамнинг бошига қўйиб қўйгандек ўх- шаш бўлиб, бурни, оғзи, янги, ёноғи, қийиқ кўзи бор», деб хабар беради. НАН агентлиги. Ушбу мевани кўриб ҳайратга тушган. савдогарлар уни: «бу воқеадан бутун жаҳон хабардор бўлсин», деб НАН мухбирларига совға қилишган. «Одам- башара манго»ни ўз кўзлари билан кў- риш учун мухбирхона бўсағасида ҳар ку- ни юзлаб одамлар навбатда туришибди.

Табриклаймиз!

Азизларим **РАҲМАТИЛ- ЛАЖОН, ЗИЛОЛАХОН** ва **УМИДАХОН!** Туғилган ку- нингиз билан табриклайман. Доимо кулиб юринглар.

ЗУЛАЙҲОХОН.

СОРА! 21-баҳорингиз му- борак! Доимо баҳор фасли- нинг гул-чечаклари каби ўй- наб-кулиб юринг. Толе сизга ёр бўлсин. Энг эзгу тилаклар билан **НАЗИР.**

Хонадонимиз файзу бара- каси **РОҲИЛА** ая **ЕҚУБЖО- НОВА!** Сизни муборак 80 ёшингиз билан қутлаймиз. Оллоҳдан сизга ҳали ўзоқ умрлар тилаб қоламиз. Фар- зандаларингиз, невараларин- гиз. Чимкент вилояти, Сай- рам тумани, Сайрам қишло- ги.

Хурматли ва азиз **ОТА- ЖОН!** 51-умр баҳорингиз му- борак бўлсин! Бахтимизга

ўзоқ яшанг. Ҳаётдаги барча орзуларингизнинг умалиши- ни тилиб, ўғлингиз **ВОҲИД- ЖОН.** 11-ТошМИ толиби.

ШАХТЕРЖОН! Сени 1 ёш- га тўлашинг муносабати билан табриклаймиз. Узоқ умр, соғлиқ тилаймиз. Толеинг порлоқ бўлсин. Қулматовлар оиласи.

ОНАЖОН! Сизни қутлур 60 баҳорингиз билан қутлай- миз. Бахтимизга доим омон бўлинг. Қизларингиз **ХОН- БУВИ, НОЗБУВИ.** Иштихон шаҳри.

Севикли набирам **ЮЛДУЗОН!**

10-баҳоринг муборак бўлсин. Юрар йўлинг нурлар- га тўлсин. Бахтимизга доим гулдай очилиб, кулиб юрин. Энанг **ЗАЙНАБ ИБРОҲИМ** қизи. Самарқанд вилояти, Пайариқ тумани.

ТОШДД УЗБЕК ФИЛО- ЛОГИЯСИ КЕЧКИ ВА СИРТКИ БУЛИМИНИНГ БИТИРУВЧИЛАРИ, ҚАДР- ДОНЛАР! Ҳаммангизни ўқини муваффақиятли би- тирганингиз билан табрик- лаймиз. Келажакдаги иш- ларингизда ривож, ижодин- гизга барака, жон-танингиз- га саломатлик тилаб **ФОТИМА, БОТИР.**

Илғор ишчиларимиз **ТУРО- ПОВА НАЗИРА** ва **НАЖИ- МОВА БЕҲИТОЙлар!** Сиз- ларни туғилган кунингиз билан табриклаб, оилангизга тинч-тотувлик, қут-барака тилаймиз. Шаҳрисабз шаҳар **ПИЛЛАКАШЛИК ФАБРИ- КАСИ МАЪМУРИЯТИ.**

Оила 37 ЕШДА

Қашқадареликман. Турмуш- га чиқмаганман. Касбим — ўқитувчи. Бўйим 160 см, оғир- лигим 60 кг, рўзгор ишларига тўла ўқувим бор. 38—45 ёш- лар орасидаги хушқомат, маъ- лумотли, диёнатли, рўзгор- боп [1-2 та вояга етмаган фарзанди бўлса ҳам майли], меҳрибон киши билан тур- муш қўриб, ўзим ҳам фар- зандли бўлсам дейман. «Оила—190».

ЗИЛОЛАХОН! Туғилган кунинг муборак бўлсин! Ҳаётинг исмингдек покиза ва ёруғ кунлар билан тўлиқ бўл- син! Соғлигинг, аъло ўқиш- ларинг ва гўзал хулқинг билан ҳаммамизни хурсанд этиб юришингни тилаймиз. **ДАДАНГ, ОИЖОНИНГ,** ва **МАДИНАХОН** синглинг.

«Оила ва жамият» 20(91)

Фарход Магомедов ҳозирги вақтда Ўзбекистоннинг энг тажрибали ва таниқли футболчиларидан бири. Кўпни кўрган, табиатан анча оғир, айтмоқчи бўлган гапни аввал роса ўйлаб олиб, кейин гапирди. Мухбирнинг бир ўйла туғрт, беш саволига иложи бўлса икки оғиз қилиб жавоб берсам, дейдиганлардан. Ҳеч қачон бировга сир бой бермайди. Ичимдаги гапни топ, маъносидан жимгина ўтираверади.

Университетда ўқиб юрган пайтларимда Фарход аканинг аёли илмий кутубхонамизда ишларди. У кишининг энг яқин дўгоналаридан бири менга таниш бўлганлиги учун Фарход Магомедовнинг оиласида бўлаётган яхши ҳамда кишини хурсанд қиладиган хабарлардан тез-тез эшитиб турардим. Бир кунни ўша танишим «Пахтакор» ўз майдонидан ютилган пайтлар Фарход уйига шалвираб, ҳорғин кайфиятда кириб келар, баъзида ҳеч кимга билдирмасдан пана-пана жойларда роса йиғлаб оларкан», деган гапни топиб келди. Эшитиб ичимда нимадир узилгандай бўлди, қувонганимни ҳам, кўйинганимни ҳам билмайман. Шу-шу у киши билан тўйиб-тўйиб суҳбатлашим истаги юрак-юракимдан жой олди. Ниҳоят «Пахтакор»нинг Қибрайдаги қўнимзоҳида бўлиб, Фарход акага атаб қўйган саволларимнинг ҳаммасидан қутулиб қайтдим.

— Фарход ака, қачон кўрсам хомшисиз, тушкун кайфиятда бўласиз? Жамоадош ўртоқларингиз билан ҳам чақчақлашиб суҳбатлашаётганингизни, ўйингоҳга кулиб кириб, кулиб чиқиб кетаётганингизни ҳеч ҳам кўрмаганман. Ҳатто рақибларингиз дарвозасига тўп киритган пайтларингизда ҳам бошқаларга ўхшаб осмонга сакрай-вермайсиз. Тўғриси сизга қараб ичим ёрилиб кетгудек бўлаверади. Кўнглингизга олмангу, нега шундайсиз!

— Билмадим, эҳтимол четдан кузатган одамга сиз айтгандек кўринарман. Аксарият ҳолларда кайфиятим жуда яхши бўлади. Аммо буни ўзимдан бошқа ҳеч ким сезмайди, шекилли, сиз сал нуқулроқ савол бердингиз. Ҳақиқатдан ҳам сиз рақибларининг дарвозасига гол урган пайтимдаги қувончимни кўрмаганмисиз? Бундай пайтлари мен ҳам ҳар ҳолда ўзимга яраша қувонаман.

— Нега қувончдан сакраб ўзингизни жамоадош дўстларингизнинг қувноқ тўдасига урмайсиз?

— Илгарни шундай эдим. Чунки у пайтлар бизга қарши ўйнаганларнинг ҳаммаси кучли эди. Уларнинг дарвозасига тўп киритсак, чексиз қувонсак арзирди. Ҳозир эса... гол уриб, кўнглингидек хурсанд ҳам бўлолмай-санда киши. Ана, армиячилар дарвозасини олти марта ишғол қилди. Бу нима деган гап ахир?..

— Собик СССР чемпиони ўйинларини тез-тез хумор қилиб турасиз чаманда?

— Албатта. Бизга у пайтлари кўпчилик ҳавас билан қараган бўлса ажаб эмас. Тўғриси, 1985-90 йилларда футбол бизга катта завқ берган экан. Аммо буни ўзимиз ҳам сезмабдик...

— Фарход ака, мен сизни негадир ўтроқ футболчи деб атагим келади. Чунки майдондаги умрингизнинг энг катта қисмини «Пахтакор»да ўтказасансиз. СССР чемпиони ниҳоятсига етгандан сўнг бир қанча футболчилар, шу жумладан ўзбекистонликлар ҳам ўзларига яқин орадаги кучлироқ жамоалар сафидан жой ахтариб қолди ва уларнинг жонига Россия ўлкаси аро кирди. Сиз бўлсангиз ҳеч қарга кетмадингиз. Ёки «Пахтакор»дан бошқасига ўзингизни нолайоқ деб ҳисоблайсизми?

— Менинг фикримча четга кетаётган ҳар бир футболчи Андрей Пятницкийга ўхшаб кучли, таниқли, обрўли клубларга бориши шарт. Ҳеч қачон футболчининг ўзи жой танламагани

маъқул. Аксинча, энг кучли жамоа футболчини танлаши зарур.

— Демак, сизга кучлироқ, доврўлироқ жамоаларнинг бирортасидан таклиф тушмаган эканда?

— Очиги, шундай десам ҳам бўла-веради. Утган икки йил мобайнида бир икки таклиф бўлди. Аммо улар «Пахтакор»дан ҳеч бир нарсаси билан фарқ қилмайди. Шунинг учун рози бўлмадим.

— Негадир сизга учрашув давомида майдонда тиббий ёрдам кўрсатилганини сира эслолмайман. Шунингдек, ҳакамларингизда эътиборига тушмайсиз. Камдан-кам ҳолатлардагина огоҳлантириш оласиз. Шахсан мен «Пахтакор» ўйингоҳида ҳакамлар билан беҳуда тортишганингизни ёки оғир жараҳат олганингизни умуман эслай олмайман. Сизнингча, бу нима билан боғлиқ?

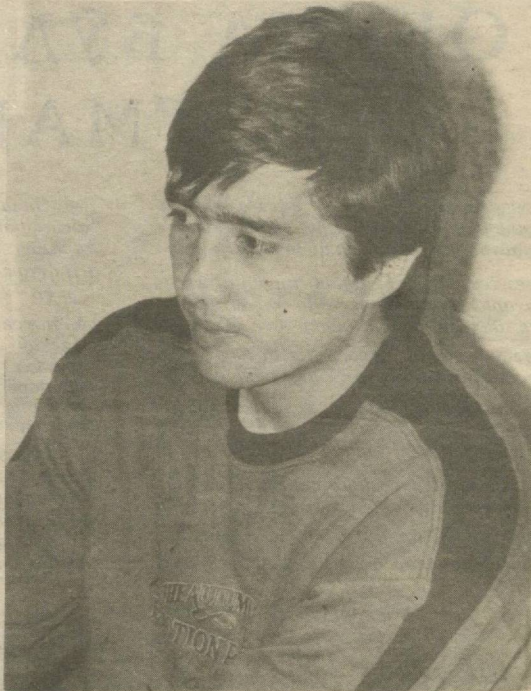
— Уйлаб кўринг-а, ёши ўттиз бирдан ошаётган одам бўлар-бўлмасга гажирил қилиб ҳакамлар билан тортишверса, сизга бу қандай таъсир қилади? Гапнинг лўндасини айтсам майдонда рақиб ёки бошқалар билан бирор вазият устида баҳслашиш футболчининг вазифаси эмас. Уйин давомида қандайдир тушунарсиз воқеа рўй бердими, уни адолатли ҳал қилиш ўша уйин назоратчиси ҳамда четдан кузатиб турган мураббийларнинг бурчи.

— Нима учун камдан-кам жараҳат олишимга келсак, бу ерда кўпроқ тажриба рол ўйнайди. Нокамерлик бўлсада айтиш, жараҳат олиш ёки олмаслик ҳужумчи билан ҳимоячини бир-бириндан фарқламайди. Эҳтиётсизлик, шожалоқлик, баъзи-баъзида маҳоратсизлик ҳамда сиз билан тўқнашиб кетган рақибнинг яширинча — «маҳсус» ҳаракатлари ҳам танзимга оғир шикаст етказиши мумкин.

— Айтинг-чи, Фарход ака, футболчи «бир кун туз еган жойга қирқ кун салом бер» деган халқ мақолини қандай тушунади?

— Футболчини айбаш ҳозирги шароитда энг осон иш. Уларни тўғри тушуниш эса ҳар кимнинг ҳам қўлидан келарвермайди. Ўзбекистонда тарбияланган ҳар бир спортчи умрининг охиригача шу юрда, шу тупроғ устида ўзини кўрсатиши шарт эмас. Ким билади дейсиз, эҳтимол мен ҳам янгилаётгандирман, аммо Андрей Пятницкий, Геннадий Денисов, Игор Шквирин ҳамда Миржало Қосимовни Россия жамоаларига вақтинча юбо-

ФАРХОД

риб биз зарар кўрмадик. Тўғриси, ўтган йилда, ана шуларгина «Пахтакор»ни оз-моз маблаг билан таъминлаб турди.

— Кейинги олти-етти ой мобайнида уларнинг ҳеч бири [Миржалоқдан бўлак] Тошкентга дарагини солмадику! Андрей Пятницкий бундан буён Россия терма жамоаси сафидан ўйнайди, деган гаплар юрибди!

— Йўк, йўк. Андрей барибир Ўзбекистонда ўйнайди. Оиласи ҳозир ҳам Тошкентда. Рафиқасининг Россияга кўчиб кетиш шашти йўқ.

— Ҳақиқатан ҳам унинг ўзи жаҳон ва Европа чемпионатларида россияликлар сафида майдонга тушишга рўйхушлик билдирапти. Лекин бу унинг айби ҳисобланмайди. Чунки ҳар бир футболчи, фақат кучли жамоада тўп суришни, номи бутун оламга овоза бўлишини, дангиллама иморатли, «ялт-юлт» қиладиган машинали ва яна кўпдан-кўп қулайликларга эга, бадавлат киши бўлишни орзу қилади. Денисов масаласига келсак, энди уни Ўзбекистонда ҳеч ким қабул қилмаса керак. Сабабини ўзингиз биласиз. Давр ўзгарди, футболимизга кўпгина ёш маҳоратли, миллий ўйинчилар кириб келди. Генанинг ёши эса анчага бориб қолган. Шунанга гаплар, Игор Шквирин ҳақида сизга бирор гап айтмайман.

— Фарход ака, бир гап, аммо айтишдан олдин уэр сўрайман, кўнглингизга олмайсиз. Бундан икки-уч йил муқаддам сиз тўғрингизда бир нарсга эшитгандим. Жамоангиз СССР чемпионатининг биринчи лигасида ўйнаб, ҳатто ўз майдонидан такрор ва такрор ютилган пайтларида иложсизликдан сиз ўйингизга ўта тушкун, ўта эзгин кайфиятда кириб борар экансиз. Баъзида ҳеч кимга билдирмасдан тўлиб кетган ўпкангизни йиғлаб-йиғлаб бўшатиб оларкансиз. Ҳақиқатан ҳам ҳаётингизда шундай воқеа юз берганмиди?

— Ушбу саволимдан сўнг у елкасини қисиб, мийғида кулиб қўйди. Бу гапни кимдан эшитганимни суриштирди. Уртанимизга сув сепагандек узоқ сукунат тушиди. Афтидан бундай воқеа бир эмас, бир неча бор бўлиб ўтганга ўхшарди. — Нима қилти? Буниси албатта, қувонарли ҳол, дедим ўзимга ўзим. — Ғурури бор, қалбида фақатгина эзгуликнинг нуқси уфруриб турадиган одамнига юракдан чиқариб йиғлай олади. Йиғлаган одамдан ҳеч қачон ёмонлик чиқмаган, чиқмайди ҳам. Охири Фарход ака яна гапга кирди:

— Бундай воқеа бўлганини эслолмайман. Эҳтимол... Келинг бошқа нарсалар ҳақида суҳбатлашайлик!

— Кўпчилик ишқибозлар ҳимояда ўйнайдиган футболчига ўнчалик катта эътибор билан қарамайди. У хоҳ энг

зўр, хоҳ энг таниқли бўлсин. Барибир ўртамиёна футболчи ҳисобланади. Сабоби, ўша футболчи на тўп киритади, на-да қақшатқич ҳужумларда қатнашади. Ана шу ўртамиёналик сизнинг жонингизга тегмагани. Футболдаги бутун умрингиз мобайнида ҳимоячи бўлиб келмоқдасиз!

— Иложим қанча, олдинги чизиқда тўп суришни сира-сера ўйлаб кўрмаганман.

— Рақибларингиз дарвозасига неча бор тўп киритганингизни эслайсизми?

— Санашга зарурият сезмаганман.

— Самарқанднинг «Динамо» ва Жиззахнинг «Бўстон» (ҳозирги «Сўғдиёна») жамоалари сафида тўп сурган пайтларингизни ҳам бироз эслашайлик!

— Катта футболга асосан Самарқанддан кириб келганман. У вақтларда «Динамо» СССР чемпионатининг иккинчи лигасида қатнашарди. Бир неча бор мuddатидан олдин зона голиби бўлганмиз. «Нефтчи»ни ҳам, «Навбахор»ни ҳам анча орта қолдириб кетардик ўша пайтлар. Аммо ўтиш мусобақаларига келганда омад биздан бутунлай юз ўтирган экан. Биринчи лига биз учун армонлигича қолиб кетарди. Шу даврларда жамоамизда Фельде, Хрулёв, Файзиев, Ичевский сингари чаққон йигитлар ўйнарди. «Нефтчи»да эса асосий ҳужумчи бўлган Юрий Саркисян (ҳозир у шу жамоага мураббийлик қилмоқда) биз ҳимоячилар учун энг хавфли футболчи эди. Кўриб турганингиздек, ҳозир «Динамо»нинг аҳволи чатоқ. Илгариги футболчилардан ҳеч ким қолмади, ҳисоб.

— Чимкентда туғилган экансиз, Самарқандга қандай бориб қолгансиз!

— 1981 йил «Пахтакор»нинг ўринбосарлари» сафидан «Динамо»га ўтгандим.

— Мана ўн уч йилдирки, майдондасиз. Бу орада ўзингизга устозлик қилган мураббийлардан қайси бири қалбингиздан кенгроқ жой олган!

— Федор Новиков билан Биродар Абдураимов. Уларнинг ҳар иккаласи ҳам ўз ишининг устасидир.

Фарход Магомедов 1962 йилнинг 11 январида Чимкентда туғилган. Айни паллада «Пахтакор» ҳамда Ўзбекистон терма жамоасининг энг ишончли ҳимоячиси. Утган йили спорт устаси деган шарафли номга сазовор бўлди. Отаси Абдували Магомедов 71 ёшда. Онаси Арофат Магомедова эса 67 ёшда. Бир ўғли бор. Иси Давронжон.

Суҳбатдош: Нормурод МУСОМОВ

● ОДОБЛИ БОЛА ●

Эй, саодатманд болалар, хизмат қилгучи кишилар ғоятда марҳаматлик шафқатлик дўст кишилардур. Ҳеч киши сизларга ота-онангиздек хизмат йўлида машаққат чеккан эмас ва ҳамisha сизларни солих ва комил бўлмоғингиз ғамидадурлар ва ҳамма вақт сизлар учун Аллоҳ Таолога илтимос ва илтижодадурлар ва яхши соатларда ва намозлар сўнггида домм сизлар учун хайр ила дуо қилурлар.

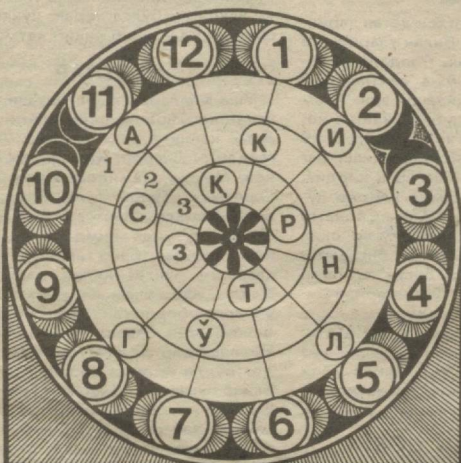
Эй, одобли болалар, ота-оналарингиз сизларни парвариш қилмоғида чеккан машаққатларини ва

тортган кулфатларини унутмангиз — ҳамisha уларнинг розиликларини излаб, хизмат ва ҳурмат қилмоққа саъй ва тараддуд қилингиз.

Ота-оналарингиз келажақда сизларни қадри ва ҳурмати, улуг зотлар бўлмоғингизни ҳамisha умид тутиб турмақдадурлар. Шундай бўлгандан кейин сизлардан лозимдурки, ота-оналарингиз қариган чоғларида, ризоликларини олиб, сидқидилдан хизматларида бўлингизлар.

«Насихатнома»дан

ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

1	-11	3	-12	1	-5	1	-2	2	-4	1	-8
2	-1	2	-7	3	-3	2	-1	1	-2		
3	-6	1	-2	1	-5	3	-6	1	-2	1	-5
1	-2	2	-4	1	-8	2	-1	2	-7	3	-3
2	-1	1	-2			2	-10	2	-7	3	-9

Азиз болажонлар! Шаклнинг остки қисмидаги рақамларда XI асрда яшаб ижод этган донишманд шоир Юсуф Хос Ҳожибнинг икки мисра ҳикматли сўзи яширинган. Чизманинг юқори қисмидаги айланаларда терилган ҳарф билан (биринчи рақам айлана, иккинчиси эса ҳарф тартибини англатади) алмаштириб бўш хонага ёзиш билан ҳал этинг. ф. ОРИПОВ

КЕЛИН ТАНЛАШ

(болқор эртаги)

Қадимда бир донишманд одам яшаган экан. Унинг ба-лоғатга етган хушсурат ўғли бор экан. Донишманд ўғлига энг оқила қизни келин қилиб олиб бермоқчи бўлибди. У каттакон саватни олхўри билан тўлдирибди-да, йўлга тушибди. Қаерга борса, ўша ердагиларга олхўрисини сота бошлабди. Тўғрироғи, хари-дорлар олхўрини пулга эмас... хас-хазон, супуринди-га айирбошлаб олишар экан. Бундан хабар топган хотин-халаж борки, супургига ёпи-шибди. Улар уйларини, йўл-каларни супуришиб, супури-нди тўплай бошлашибди. Ахир супуринди қанча кўп бўлса, шунча кўп олхўри олишар экан-да!

Аёлу қизлар донишманд-нинг олдига уюм-уюм, қу-чоқ-қучоқ хас-хашак яроқ-

сиз нарсаларни олиб кели-шиб:

— Шошмай тур, бобо, хо-зир яна келтираман,— де-йишаркан.

Бир қиз унинг олдига бир қисмгина чўп-хас кўтариб келибди.

— Нимага оз?— ҳайрон бўлиб сўрабди донишманд.

Қаердан ҳам олай, бобо-жон, уйимиз топ-тоза. Буни ҳам менга кўшимиз ҳовли-сини супуриб берганим учун берди,— дебди қиз.

Донишманд унга бир ҳовуч олхўри тутибди. Уйига қай-тиб келибди-ю, дарҳол қиз-никига совчиларни жўна-тибди. Чунки қиз меҳнат-севарлиги, оқиллиги билан донишмандга ёқиб қолган экан...

Абдурахмон Акбар таржимаси

Уқитувчи юз-қўллари ювуқсиз Нар-гизани синфдошлари орасида изза қилмоқчи бўлди:

— Сен бугун эрталаб тухум еган-сан, топдимми?

— Йўқ, тополмадингиз. Тухумни ўтган куни егандим.

— Бобо,— деди қизиқсиниб қиз-ча,— ҳассангиз неча ёшда?..

— Бугун дарсларда фақат мен кўл кўтардим,— деди Ҳамида ойисига. Буни эшитган ойиси мақтана кетди:

● ХАНДАЛАР ●

— Неча ёшдасан, қизалоғим,— сў-ради мўсафид, ўйнаб юрган қизча-дан.

— Бу йил олтига кираман.

— Буни қарая,— ҳазиллашди ота-хон,— олтига қадам кўяяпсану, ме-нинг ҳассам баробари ҳам эмассан-а.

— Бундан буён дарсларни ана шун-дай тайёрлаб бор. Қани айтчи қиза-логим, ўқитувчиларинг қандай савол-лар берди?

— Уқитувчиларимнинг ҳаммаси «дарсга ким тайёр эмас!» деб сўраш-ганди.

Сафарали ҲОЖИЕВ

Анвар ОБИДЖОН

«КУМУШ УЙ»
ТУРКУМИДАН

ЧАЛАСАВОД

Эшак қамиш
Ручкада —
Мактуб ёзди
Чўчқага:
«Салам, ашна,
Сағмисан,
Яки пишкан
Яғмисан?»

КУМУШ УЙ

Ипак қурти
Уй қурди.
Соф кумушдан
Ғишт урди.

ТОЛГА НЕГА
ЧИҚДИК!

Боққа кириб
Ғилос едик.
Тоққа чиқиб
Чарос едик.

Ёсингдами,
Бирга эдик —
Толга чиқиб
Нима едик?

УЧ ЕШЛИЛАР

— Олманиям
Ғажийман,
Ҳолваниям
Ғажийман...

— Ўзи нечта
Тишинг бор?
— Сени нима
Ишинг бор!

АЧИНИШ

Ғойиб бўлди
Мирҳошим,
Ғойиб бўлди
Калишим.

Лойга ботса
Мирҳошим,
Расво бўлар
Калишим.

КЕЛИНПОШШО

Мушук биби
Миёв, деди.
Менга қаранг,
Кувёв, деди.

Бозорга тез
Бориб келинг.
Ширин сичқон
Олиб келинг.

БАДНАФС
ДОНИШМАНД

Эртак айтар
Марозиқ:
— Эшитинглар,
Жа қизиқ!

Доно Пашша
Бўлганмиш...
Мойга ботиб
Улганмиш...

ҚИЗГАНЧИК

Чўнтагингда
Қанд — жиқ-жиқ.
Бизга ҳам бер,
Қизганчиқ.

Доим ёлғиз
Қанд едсан.
...Бир кун ёмон
Панд едсан!

УНИ ТАНИБ
ҚУЙИНГ

Оқтепалик
Саримсоқ —
Энг биринчи
Курумсоқ.

Ўзи суяк
Емайди,
Кучуққалм
Бермайди.

«БАРИБИР РАҚСГА
ТУШАВЕРАМАН»

Шаҳнозани сиз танимай-сиз. У раққоса. Тўғрироғи, раққоса ҳам деёлмайсиз, чунки ҳали ёш. Эндигина 1-синф ўқувчиси. Ўзбекистон Болалар жамғармаси қоши-да «Томоша» театр-студияси қатнашчиси.

Шаҳнозанинг табиати оғир, сўраб гап ололмайсиз. Лекин рақсга тушганда кўрсангиз бирам шўх, бирам шодон... Келинг, яхшиси қолганини ўзидан сўрай қолайлик.

— Шаҳноза, айтчи, сен кўпроқ нимани ёқтирасан!

— Рақсга тушишни, яна кўшиқ айтишни.

— Қандай кўшиқларни!

— Менга ҳамма ўрганган кўшиқларим ёқди.

— Чиройли рақсга тушар-кансан, мактабда ҳам баҳола-ринг яхши бўлса керак!

ўқийман, ҳали «4» олганимча йўқ.

— Қачондан бери «Томо-ша» театрига қатнашиб кела-сан!

— Боғчага борганимдан кейин, тўрт ёшимда келган-ман.

— Сенга рақс, кўшиқларни ким ўргатади!

— Бадий раҳбаримиз, ус-тозимиз Нодира опам, кейин ўзим ҳам кўп шуғулланаман. У ерда ўзимдан катталар ҳам борлиги учун уларнинг ўйин-ларини кузатиб ўрганаман, шунинг учун ҳеч қийналмай-ман.

— Каттарсанг ким бўлмоқ-чисан!

— Ҳали биламди, ким бўлсам ҳам барибир рақсга тушавераман.

Олим БЕКНАЗАР

«Оила ва жамият» 20(91)

«КЎП ҲАЛИИ ХАЁТДА

Пойтахтнинг Қорасув мавзеида чоғроққина, шидам ҳовли бор. Хонадон соҳиблари — таниқли ҳофиз Комилжон Баротов ва у кишининг умр йўлдоши Инобат Носирхोजи қизи. Инобат ая ўзбек Лермонтови — Усмоғ Носирнинг кичик синглиси бўладилар. У кишининг хотираларини тинглар экансиз, шоир умр дафтарининг гоҳ шод, гоҳ фожеъ саҳифаларига кўз ташлагандай бўласиз. Ҳофизнинг йқтам овози эса гўё сиз-

га шоирнинг дил розини етказгандай:

Кўп ҳали ҳаётда насибам

... Борини кўраман Насимам...

Усмоғ Носирнинг насибаси, ушалмаган қанчадан-қанча орзулари қолиб кетди. Кўйидаги хотиралар — шулар ҳақда. Улар асло тарихий мукамалликка даъво этмайди. Уларни жигарини йиллар бўйи интиқ қулган аёл қалбига муҳрланган ёдномалар деб билгайсиз.

НАСИБАМ...»

та опам «юбилей деганлари катта тўй бўлади, меҳмонлар чақиррилиб, дастурхон ёзилади» дея тушунтирганлари эсимда.

КУЗА

Наманганда Саодатхон деган қариндошимиз бор. Акам билан уларникига меҳмонга боргандик. Саодатхон менинг тенгдошим — ўша пайтлар 8-9 ёшлар чамасидаги қизалоқ эди. Акам «юрларинг, санларни бир ўйнатиб келай» деб иккимизни кийинтириб, олиб чиқиб кетди. Наманганда универмаг бор, икки қаватли, ўша ерга кирдик. Икки дугона кирганимиз ҳамоно кўғирчоқларга ёпишдик. Акам Саодатга «майли, ўзингга ёққан кўғирчоқни танла, лекин мен сенга яна бир нарса совға қиламан, ахир бугун туғилган кунинг-ку» дедилар, сўнг чиройли Хитой кўзасини олиб бердилар.

Мана шу воқеага ҳам 58 йил бўпти. Саодатхон ҳозиргача шу кўзани кўз қорачиғидай сақлайди. Яқинда Тошкента келганида шу воқеани хотирлаб, эрталабгача кўз ёш қилиб ўтирдик.

МАСКОВДАН СОВҒА

1937 йили Масковда ўзбек адабиёти ўнқунлиги ўтказилган, унда акам ҳам қатнашганди. У ердан қайтгач, Тошкентад тўхтаганими-йўқми, аниқ билмайман, Кўқондаги уйимизга борганлар. Масковдан патефон олиб келган, пластинкалари ҳам бор эди. Ҳалима опанинг «Чоргоҳ», кўқонлик Бидонхон ая, Ҳожи Тамтамларнинг ашуллари... Бутун маҳалла йиғилиб, шуларни эшитишарди. Бизга-ку худо берган—патефонни уёғидан ўтиб қарардик, бу ёғидан, ашуллани ким айтаётганига ҳеч ақлимиз етмасди. Акамдан сўрасак, «пакана-пакана машшоқлар бор, ичида дутор, чилдирма чилиб ўтиради» деб жавоб берардилар. Болалар ишониб, кечгача ўтиришарди — чиқса кўраимиз деб, ҳатто кутиб-кутиб ухлаб ҳам қолишарди. Кейин мен акамга «сиз ёлғон гапираяпсиз, мана бу қора нарса айланиб-айланиб айтаётми десам, у киши «ҳа, шайтон, бунини ўртоқларингга айтма, сен билдинг, бошқа билмасин» деб ёлғондакам пўрса қилардилар.

Яна орти қиррали, орқасига нимадир ёзилган тилла соат ҳам тақиб

келгандилар. Айтишларича, уни: «Боғчасарой фонтанини таржима қилганликлари учун мукофот қилиб беришган экан. Соатни кўп вақт тақиб юрдилар, лекин ҳибсага олингандан сўнг йўқолиб қолди. Менимча, тергов пайти йўқолган бўлса керак, чунки акам соатни уйдан олиб чиқиб кетмаганди.

ДУСТЛАР

Ўша йиллардаги ёш ёзувчи, шоир, санъаткорларнинг кўпчилиги билан акам қалин эди. Насрулло Даврон, Мадамин Даврон, Ҳожиакбар Қурбон, Мухсин Ҳамидов, Уйғун, Ҳамид Олимжон, Туроб Тўла, Раъз Бобоҷон... Қамалган пайтлари бизга хат чиқардилар, унда кимда пул, кийим-кечак, қимматбаҳо ашёлари бўлса, ҳаммаси рўйхат қилиб берилганди. Дадам, аям, опам шу рўйхат бўйича йиларга боришган. Баъзилари тан олиб берган, баъзилари йўқ. У кишига энг вафодор дўст Мухсин ака Ҳамидов бўлди — оғир пайтлари ҳам биздан юз ўгирмади (қатагон йиллари бу ҳақиқий жасорат намунаси эди), ҳолимиздан хабардор бўлиб турди.

Қамалишдан олдин акам отам билан кўп гаплашарди. Ёзувчилар уюшмасида қандайдир мажлис бўлган, унда акамни «шўро тузумининг душмани, дохийни маҳалласидаги керосинчиға ўхшатган» деб ҳар хил айб тақашган, мана бу гапни айтмадингми, бегуноҳ эканлигингни исботламадингми» десалар, акам «дада, қилмаган ишингни қилди, айтмаган гапингни айтди десалар, қизишмай бўладими? Ҳеч ким менга қулоқ солмаяпти, ҳатто энг яқин дўстларим ҳам менга қарши» дея фидонларни фалакка чиқарди. Шу суҳбатдан сўнг дадам билан Чўлпон олдига кетгандилар. Ҳибсага олинган кун ҳам, адашмасам, Чўлпоннинг олдидан келгандилар. У кишини кўп гапирар, «улуғ шоир, улуғ инсон, қанийди ҳамма шундай бўлса» дерди.

ДАВОМИ 7-БЕТДА

НАМАНГАН, 1912 ЙИЛ, МАРТ

Онам — Хонимой (Холамбиди эмас) 14 ёшга тўлиб-тўлмай ҳам отадан, ҳам онадан етим қоладилар. Оилада у кишидан ташқари яна икки ўғил ва бир қиз бор эди. Вақти етиб, Хонимойни Мухаммадқори деган қувва ҳофизаси ўткир домлага турмушга берадилар. Кўп ўтмай оилада ўғил туғилди. Унга Усмоғ деб исм қўядилар.

Бола олти ойга тўлганда Мухаммадқори ўпка касалидан вафот этади. Онам бу пайт 17-18 ёш атрофида бўлганлар. Боқувчидан ажралгач, чўлма (беқасам тўнға қўшимча) тўқиб, беш кишилиқ оилани яққа ўзлари тебратадилар. Иттифоқо, шу воқеалардан сўнг бир йилча ўтгач, Қўқондан Наманганга дадам — Носирхोजи келиб қолади. Дадамнинг оналари асли наманганлик, дадам ҳам Наманганга, холаларининг олдиларига тез-тез келиб турганлар. Холалари эса онам билан девор-дармиён кўшни бўлишган. Дадам меҳмон бўлиб келган кунларининг бирида болани опичлаб, онам кўшиникига чиқиб қоладилар. Носирхोजи холаларидан «бу қиз ким» деб сўрайдилар. Холам «сўраганингиз қиз эмас, жувон, эри ўлиб, бир ярим яшар боласи билан қолган, ота-онаси ҳам йўқ шўрликнинг» дея жавоб беради. Носирхोजи она-болага бир разм солади-ю, «мен уларни уйга — Қўқонга олиб кетаман» дейди (дадам бу пайт уйланмаган эдилар). Холам кўрқиб кетади. «Болам, сиз ҳали уйланмаган бўлсангиз, бева жувонни боласи билан уйга етаклаб борсангиз, шаънингизга яхши гап бўлмас» деб шаштларидан қайтармоқчи бўладилар. Лекин Носирхोजининг қарори ўзгармайди. Хуллас, дадам, холалари ва беш кишидан иборат онамининг оиласи Қўқонга йўл олади. Дадам ниҳоятда ўжар, ўз сўзидан қайтмайдиган одам бўлиб, шу сабаб у кишига «Хитой» деб лақаб қўйишган экан. Уйга боришгач, Носирхोजининг «меҳмонлар»ини кўриб, ота-оналари хайратдан ёқа ушлашади. Лекин ўғилларининг феъл-атворини билганликлари учун розилик беришдан бошқа иложлари қолмайди. Тезда тўй ҳам бўлиб ўтади. Йиллар ўтиб, оилада биз — уч опа-сингил туғилдик. Дадам акамни, бизни, онамининг икки укаси-ю, синглисини гард тегизмай вояга етказдилар. Биз бу учун у кишидан ўла-ўлгунча миннатдормиз.

УСМОН НЕГА УЙЛАНМАГАН!

Акамнинг тезроқ уйланишини ота-онам ҳам, биз — сингиллари ҳам жуда-жуда истардик. Қўқонда ҳам, Тошкента келганимизда ҳам гап-сўз айланиб, тўйга тақаларди. Акам ўзи келишган, ниҳоятда чиройли йигит эди, қизлар ҳам уни тез-тез йўқлаб турарди. Биз уларнинг ортидан чолиб юрардик, ўзимизча танлаган бўлардик. Қизлар кетгандан сўнг «қайси бири келинчак бўлади» деб акамнинг ҳол-жонига қўямасдик. Акам бўлса «сингилжонлар, аввал сизларни ўқитай, уй-жойли қилай, кейин онамга айтаман, кишлоқдан содда бир қизни

келинчак қилиб олиб келади, уни тарбиялаб, ўзимга лойиқ қилиб оламан» дерди.

Бир кун Чоқардаги ҳовлимизга қоши-кўзи қоп-қора, оқ крөпдешин кўйлақ кийган бир қиз кириб келди. Акамни сўради. Мен югуриб, акамнинг олдига кирдим, қизнинг келганини айтдим. Акам деразадан бир қаради-ю, «мени ухлаптилар, жуда чарчаган эканлар дегин» дедилар. Шу пайт онам кириб қолдилар. «Усмоғхон, чиқ болам, йўқлаб кепти, бир иши бордир» десалар, акам «она, ўзининг қадрини билган қизлар ҳеч қачон йигитларни излаб келмайди, мени йўқ деб айтасан» дедилар. «Усмоғхон, чиқ болам, йўқлаб кепти, бир иши бордир» десалар, акам «она, ўзининг қадрини билган қизлар ҳеч қачон йигитларни излаб келмайди, мени йўқ деб айтасан» дедилар. «Усмоғхон, чиқ болам, йўқлаб кепти, бир иши бордир» десалар, акам «она, ўзининг қадрини билган қизлар ҳеч қачон йигитларни излаб келмайди, мени йўқ деб айтасан» дедилар. «Усмоғхон, чиқ болам, йўқлаб кепти, бир иши бордир» десалар, акам «она, ўзининг қадрини билган қизлар ҳеч қачон йигитларни излаб келмайди, мени йўқ деб айтасан» дедилар. «Усмоғхон, чиқ болам, йўқлаб кепти, бир иши бордир» десалар, акам «она, ўзининг қадрини билган қизлар ҳеч қачон йигитларни излаб келмайди, мени йўқ деб айтасан» дедилар.

Ҳозир баъзан ўйланиб қоламан: балки акам бошига не кунлар тушини сезганим, ўзидан сўнг бирор аёлни бахтсиз қолдиргиси келмаганлиги учун уйланмагандир?

«АКАМ МАНМАН БУЛМАГАН»

Акам қизиққон, ўт-олов йигит эди. Бировнинг ёлғон гапига чидолмасди, мажлислардами ёки дўстлар даврасидами, бирор-бир ноўяга гап чиқса ёки ўқилган шеърларда маъно, мантиқ бўлмаса дарров фикрини айтишга, танбех беришга шайланарди. Уйдагилар баъзан «ўғлим, кўй, бундай қаттиқ гапларни айтма, ҳозир замон кўтармайди» деб насихат қилишарди. У киши ота-онага қаттиқ гапирмасди. Жаҳллари чиқса, ўринларидан туриб, ҳовлини бир айланиб, «Ҳазбек» деган сигарет бўлгувчийди, шунини чекиб келарди.

Ниҳоятда кўли очик, бор-будини ёрдўстига берадиган (шу оналари манманликка, кибрга йўйганлар бўлган) инсон эди. Ҳозирги филармониянинг ўрнида «Шарқ» ресторани бўларди. Қайси бир поэмалари босилиб чиққач, у кишининг қўлига катта пул тушади ва ўша ресторанга ўртоқларини таклиф қилади. Кўнгилхушлик қилиб ўтиришганда гап айланиб, қизларга тақалади. Акам «миллатни, насли айтибмаслик керак, ўзбек қизларимиздан яхшиси йўқ» деб эркалик қиладилар. Сўнг ресторан директорини чақириб, «эшикни тамбалаб қўйинг, ҳеч ким чиқиб кетмасин, ҳаммаси учун ҳисоб-китобни ўзим қиламан» деб бусрадилар. Эшик беркилади ва тонггача ресторанда уйин-кулги бўлади.

ЮБИЛЕЙ

Бир кун акам дадам билан аямга «тинчлик бўлиб турса, ўртоқлар менинг 25 йиллик юбилейимни нишонлашмоқчи. Юбилейни шу ерда ҳам, Қўқонда ҳам ўтказамиз, Намангандаги қариндош-уруғларни ҳам айта-миз» дегандилар. Биз у пайт ёш эмасми, «юбилей деганлари нима бўлдикин» деб суриштириб ўтирсак, кат-

Суратчи: С. МАҲКАМОВ

БОШИ 4-БЕТДА

ҲИБС

Уша кунни отам ишда, онам ҳам қаёққадир чиқиб кетганди. Опам билан мен ҳовлида эдик, онам кетаётиб, «аканг ухлапти, шўхлик қилманглр, агар бирор ўртоғи келса, уйғотиб берарсизлар» деб тайинлади. Ҳовлида ўйнаб юрган пайтимиз эшик тақиллади. Очам, ориққина бир киши турибди. Акамни сўради. Мен ухлаяптилар десам, акангнинг ўртоғи бўлман, уйғотиб бер деди дағаллик билан. У ичкарига қадам босиши билан орқасидан ҳарбий форма кийиб олган яна бир киши ҳам кирди. Шу заҳоти эшикни беркитишди. Мен бориб акамни уйғотдим. Акам ўрнидан туриб, кийинди, ювиниб келмоқчи эди, улар чиқаришмади. Уйни тинтув қила бошлашди. Шу пайт онам келиб қолдилар. Эшигимиз олдида турган машинани кўрган эканлар, уйга кира солиб, дод-фарёд кўтардилар. Ҳеч бўлмаса бир пиела чой ичиб олсин, нонушта ҳам қилмаганди, деб ялиндилар, лекин рухсат беришмади. Мен бориб катта опамни айтиб келдим. Опам келиб, акамни кўрди-ю, ҳушидан кетди. Акамни олиб чиқиб кетишмаётганда додлаб, оёғига ёпишдик. Бизни итариб юборишди. Онам «сени бундоқ кўргунча, кўзим кўр бўлса бўлмасми» деб уввос солдилар. Акам «Онажон, хафа бўлма мен сизларни Тошкентга яхши ниятлар билан олиб келгандим, душманларим муродимга етказишмади. Кел сени (акам онамни доим сенсираб гапирарди) бир бағримга босай» деб онамни кучоқлади. Сўнг шапқасини қўлига олди-ю, чиқиб кетди.

Акамнинг қамалгани тезда ҳамма ёққа дув-дув гап бўлиб кетди. Баъзи дўстлари бизни кўрса, ўзини олиб қочадиган бўлишди. Бир кун онам Чорсу бозорига тушиб кетаётсалар, бир ёш йигит тўхтади, сўради. Онам «ким бўласиз, танимадим» десалар, «мен Қодирийнинг укаси бўлман, кеча акамни олиб кетишди» дебди, сўнг акамдан хат-хабар бор-йўқлигини сўради. Онам эди бўлиб қолмагани, «ўғлим, ёш экансиз, қўйинг, у гаплардан гаплашмайлик, тагин Усмон Носирнинг онаси билан танишлиги бор деб, сизга ҳам бирор кориҳол бўлмасин» деб тезда жўнабдилар. Уйга келгач, отамга «Қодирийнинг укаси билан гаплашдим, у шўрликниям опкетишибди» деганларини эслайман.

БЕХОСИЯТ УЙ

Кўқондаги ҳовли-жойимиз катта эди — 24 та хона бор эди. Лекин дадам акам оиламизни Тошкентга кўчириб бориш ниятини айтганда ҳеч бир қаршилик билдирмай, рози бўлганлар. У кишига дағиллама уй-жойдан кўра, акамнинг ўйиб-ўсиши муҳимроқ эди. Хуллас, Тошкентга кўчиб келдик.

Акам бир ҳовлининг ярмисини олибди, уй эгаси кейинроқ қолган ярмисини ҳам сизларга сотаман деб ваъда берган экан. Бироқ, у киши қамалиб кетди. Кейин акам ҳам қамалди. Шунда дадам «икки киши қамалди, ҳосиятсиз уй экан, кўчиб кетамиз» деб таратдиларни юрганда акамдан хат келиб қолди. Хатда «кўчиб кетманглр, ҳақ барибир қарор топади, мен қайтиб келаман. Себзорлик Мухиддин акага учрашинглр, у киши сизларга ёрдам беради» деб ёзган эканлар. Мухиддин домлага учрашдик, у киши Себзордан, Қози кўчадан уй сотиб олишимизга кўмаклашди. Шу-шу ўша уйда қолиб кетдик.

Акам қамалгандан сўнг жуда кўп одам келган «Усмонни қамоқдан чиқариб берамиз» деб. Бечора дадам

са сабаб бўлган: биринчидан — совуқ иқлим. Акам совуқни умуман кўтара олмади. Масковдаги, кинематография институтидаги ўқишини ҳам шу сабаб ташлаб келганди. Иккинчидан — ёдингизда бўлса, у кишининг отаси ҳам ўпка касалидан вафот этган дегандим. Балки шу касаллик суяк суриб, фарзандга ҳам ўтгандир?

ЎГАЙ ОТА

Дадамга тириклик пайтлари ҳам ҳар хил тўхматлар бўлган, ўгай эканликларини мудом юзига солишган. Ражабий деган олим бўларди, ҳўжандлик. Акамнинг ижоди бўйича номзодлик ёқлаган. Бу 30-40 йил аввалги гап, у пайт ота-онамиз ҳаёт. Ражабий бизга учрашмай, Кўқондаги уруғларимизга учрашмай, Кўқонга бориб, акамга

гиз ишга қабул қилармикин» деганларида дадам жаҳллари чиқиб «кўчада тиланчилик қилишга тўғри келса ҳам бундай бемаъни гапни озғимга олмайман» деб жавоб бергандилар. Акамнинг қамалгани етмагандек, катта опам — Равзахон зотилжам касаллигидан вафот этди, у кишининг турмуш ўртоғи Нуриддин Улмасбоев, укалари Зивуддин Улмасбоевлар ҳибсга олинди. Шўнча кўргуликдан кейин ҳам дадам биздан юз ўғирмади. Опам «сиз энди Кўқонга бораверинг, уйланиб, қариндош-уруғларингиз билан бирга бўлинг, сиздан мингдан-миг розиман» деганларида, дадам Куръонни олиб, минбаъд бундай гаплар айтмасликка у кишига қасам ичдирганлар.

Ниҳоятда ҳалол, имонли киши эди-

«КЎП ҲАЛИ ҲАЁТДА НАСИБАМ...»

уларга ишониб, бор-будини бераверганлар. «Ҳожатбарорлар» оладиганини олиб, сўнг зим-гойиб бўлишарди. Охири битта кимизда қолдик...

СИБИРДАН СОВУҚ ХАБАРЛАР

Уша даврларда узоқ жойлардан эсон-омон кутулиб, акам ҳақида хабар олиб келган одамларнинг гапи доимо юрагимизга гашлик соларди. Бир келди — «Магаданда Усмоннинг оёққўлини совуқ олди, кесиб ташлашди» деб, Иброҳим Назир деган киши келиб, «Усмон ақлдан озиб қолди, кишанда ётибди» деб кетди. Онам бечора шундан сўнг биров Усмоннинг олдидан келдим деса «кўйинглр, мен гаплашмайин, кўтаролмайман» дейдиган, олдида чиқмайдиган бўлдилар.

Бир гал Тожихон Шодиева деган опа келди. У киши бизга шундоқ ҳикоя қилганди: «У ёқда Усмон билан бирга бўлгандик. Уни касал деб эшитиб, эрим икковимиз битта тарвуз олиб, кўргани бордик. Усмон бизни танимади, олиб борган тарвузимизнинг палласини бошига кийиб олди. Биз йиғлай-йиғлай изимизга қайтдик. Уч-тўрт кун ўтгач, қайноқ сувга бошини тутиб, шунинг оқибатида вафот этибди деб эшитдик, лекин фотиҳага боришга имкон бўлмади». Бу гапни эшитгач, онам адои тамом бўлди.

Акамни 1944 йили Кемерованинг Сулова қишлоғига, сиёсий маҳбуслар лагерига олиб келишган. Жияним Нодира Рашидова ўша қишлоққа бориб, ҳамма нарсани батафсил ўрганиб келди. Акам хасталик оқибатида — ўпка касаллигидан вафот этган эканлар. Ақл-ҳушлари жойида, айтадиган гапларини айтиб, жон берганлар. У кишининг вафотида, менимча, икки нар-

адовати бўлган кимсалар билан юзлашиб, улар нима деса шунини ёзган. Китоби чиққанда кўриб, ҳангу манг бўлиб қолганмиз. Дадам «ҳақиқатнинг йўқлигини қаранглр, фамилияси менда, бир ярим яшарлигидан катта қилдим, илми-фаҳми ўткирлигидан интернатга бердим. Уша даврдаги интернатлар ҳозиргидан фарқ қиларди, унда казо-казоларнинг болалари ўқирди. Ленинграддаги академияни битириб келган амакин Ибоджоннинг маслаҳати билан, кўчадаги ёмон болаларга қўшилиб кетмасин деган уйда олиб боргандик» дегандилар кўзларига ёш олиб.

Акам қамалгандан сўнг 3 йил у кишини ишга олишмаган. Онам «ҳожим, ўзимнинг ўғлим эмас, ўгай эди десан-

лар. 87 ёшларида ҳам завўдга директор бўлиб, катта корxonани бошқарганлар. 1975 йили 103 ёшда вафот этдилар. Улим олдидан ҳам икки-уч кун уйининг шифтига қараб, «Усмон, Усмон» дея жон бердилар...

Инобат ая билан суҳбатлашиб, вақтинг қандай ўтганини сезмай қоласиз. Ниҳоятда зукко, гапга чечан аёл. У кишининг хотираларидан кейинроқ яна эътиборингизга ҳавола этиш ниятимиз бор. Зеро, жувонмарг кетган улуг, шоиримизни мудом хотирлаб туриш бизга қарзу фарз. Мақолага эса шу ерда нуқта қўйишни ва хотираларни ёзиб олишда яқиндан ёрдам берган журналист Икром Улугбоевга миннатдорчилик билдириб ўтишни лозим топдик.

Азиз АБДУВАЛИ

ХАТ

«ЯРАШИШ ТАРАФДОР ИМАН»

Мен Одилжон, Сайёра, Ойжамолга («Оила-43», «Оила ва жамият»нинг 1993 йил 3/74/сон) ўхшаб она, тоға, оғайниларининг маслаҳати ва гапларига кириб оиласидан, тинчидан ажрашганларнинг кўпини кўрганман. Ҳар бир ўзини билган йигит-қиз ўз турмушини катталар билан кенгашиб, ўзи белгиласа ҳаммаси яхши бўлади.

Истардимки агар Одилжон ва Сайёра, қайта турмуш қуришмаган бўлса, ярашиб кетса. Ҳаётда беш-ўн йилдан сўнг ажрашганлар яна қайта ярашиб кетганку. Мен қайнонаси тўғайли оиласи бузилаётган учта ёш оилани яраштиришга муваффақ бўлдим. Биттасини ҳатто уч талокдан кейин қайта никоҳ ўқитиб, ярашиб кетишига сабабчи бўлдим.

Парда БУХОРОВ,
Наманган вилояти, Косонсой
шаҳри № 2 ўрта
мактаб ўқитувчиси

Суратчи: Ҳ. САИИД

УЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ЕЗУВЧИСИ, «ЕШ КУЧ» ЖУРНАЛИ БОШ МУХАРРИРИ ХУДОЙБЕРДИ ТУХТАБОВ БИЛАН СУХБАТ.

«МОЦАРТНИ ЎЛДИРИБ ҚЎЙМАНГ...»

— Худойберди ака, маълумки, ҳар бир бола кўрган воқеалари, эшитган гапларидан ўзига хулоса чиқаради. Бугун эса кў-ў-ў воқеалар, гаплар бўляпти. Шундай шароитда бола тарбияси нима бўлади!

— Одам боласи ёруғ дунёга келганида табиатан покиза ва гўзал бўлади. Унинг илоҳий бир нур ила йўрилганини кўриб, кўзлар қувнайди.

Бу нур, бу покзаллик асралмас, авайланмаса йўқолади. Қадим Шарқ доғишмандларининг фикрича, инсон қиёфаси аломатлари жуда эрта — гўдаклигиданоқ шакллана бошлайди.

Овруро руҳиятшунослари таъкидлашчи, қиёфа шаклланаётганда агар у қиз бўлса, асосан ота томонининг фазилатлари, ўғил бўлса, унга кўпроқ она томонининг хусусиятлари ўтган бўлар эмиш. Чиндан ҳам болада гўзал

хулқ-атвор яхши шаклланишида она тарбиясининг таъсири беқиёс, албатта. Жўмард фазилатлар эса, кўпроқ отадан юқади. Ана шу нарса рўёбга чиқиси учун бола аввало ота-она бағрида бўлиши керак. Замон ўз йўлига.

Лекин ота-она мурғак фарзанднинг таълиқлари, кўз қарашлари, жиймаишларию хархашалари замирида нималар ётганини билиши лозим.

— Кўпинча боланинг кўнгили нозикликлари билан ҳисоблашиб ўтирмаймиз. Айниқса, кейинги ўн йиллар ичиде ортиқча қаттиққўл бўлиб қолди. Шу ҳолга қандай қарайсиз!

— Қадимги грек доғишмандлари болани нозик ва ноёб кўзачага тарбияси эса шу кўзачага қўйиладиган шарбатга қиёслаганлар. Хўш, айтгинчи, кўзачага қўйилган шарбат бе-

маза бўлса ким гуноҳдор? Ота-она бир сабаб билан (бундай сабаблар, айниқса, ҳозир жуда кўп) норасида фарзандлари кўзи олдида сен-менга борди, жанжаллашди, дейлик. Қараб-сизки, кўзачага шарбат эмас, оғу томиб турибди.

Тошкентнинг собиқ Уктябр тумани ҳудудида 1916 йилгача икки қозилик ва битта «мировой» яраштирувчи судья бўлиб, улар бир йилда ҳар хил шиқорлар юзасидан бор-йўғи 37 та ишни кўриб чиқишган экан. 1980 йилда айнан шу ҳудудда ҳуқуқ-тартибот тизимида ишловчи ходимлардан ташқари 1.500 нафар қоровул ва назоратчилар, тарбия мутасаддилари ҳам, борлигига қарамай, кунига 20—25 та жиноят содир бўлиб турган. Бундан болалар ва ўсмирлар ҳиссасига тўғри келувчи жиноятлар ҳам озчилик эмасди.

— Эндиликда кўп ёш оилалар, алоҳида рўзгор тутишиб, бобо ва бувиларидан «олисроқда» яшавади. Буни мен бола тарбиясида бир келтилик деган бўлардим. Техника ва тезликлар асрида бобо ва бувиларнинг ёш наваралари ҳаётига қундалик аралашу-

нە, бетакрор индивид. Унинг зува-ласида неча авлод илгари ўтган болаларидан то уни тарбиялаётган ота-оналаригача бўлган инсонларнинг хислатлари, феъл-атворлари, камчилиги фазилатлари зарра-зарра бўлсада ўз мужассамлигини топган.

1987 йилда Москвада чиқадиган «Смена» журналича «Моцартни ўлдириб қўймаган!» деган мақолани ўқиган эдим: Бу мақолани ўрислар булфорларнинг журналичадан, булфорлар эса Швейцарияда чоп этилган бошқа бир журналдан олиб, таржима қилаётган экан. Уша мақолада мурғак қалб истеъдоди, уни асраб-авайлашга доир ҳозир биз эслаб ўтган муаммолар кўтарилган эди. Муסיқага меҳр-муҳаббати бўлган бола қалбиде биз Моцартдай улўғ машоқ сиймосини кура олишимиз керак экан. Нақадар юксак масъулият!

Ҳали собиқ шўролар жамиятининг алдов сиёсати учун жуда қўл келган коллектив таълим-тарбия усулидан қутула олмадик. Овруро давлатлари бу тажрибани ҳеч қачон қўллашмаган. Бирорта японга 200 бола битта богчада тарбияланади, деб кўрингчи...

Ҳайратдан ёқа ушлайди. Чорсу яқинидаги мактаблардан бириде эса 99 та синф бор. 2400 нафар бола ўқийди. Узингиз хулоса чиқараверинг...

— Одам маънан баркамол бўлмасида, айтайлик, жисмонан соғлом яшайвериси мумкин. Лекин жисмонан соғлом бўлмай туриб, маънан баркамолликка эришмоқ кўп мушкул. Сизнингча; кейинги йилларда республикамизда болалар саломатлигини ҳимоя этиш борасида қилинаётган ишларни қандай баҳолаш мумкин!

— Яна ҳалиги ўхшатишимизга қайтайлик. Мабодо кўзача тешик ёки ёрилган бўлса, ўз-ўзидан маълумки, унда шарбат тўплаб бўлмайдди. Фарғоналик шифокор дўстим Жалолиддин Насриддиновнинг кузатишларига қараганда, кейинги 50 йил ичиде водий аҳолисининг бўйи ўртача 5—7 сантиметрга қисқарган. Худди шу даврда айрим капиталистик давлатлар, хусусан, Финландия аҳолисининг бўйи ўртача 5 сантиметрга ўсибди. Жумҳуриятимизнинг фақатгина хом ашё базасига айлиб қолгани, уни етиштириш йилдан-йилга беқиёс даражада кўтарилиб, машаққатли меҳнат кучайиб боргани ҳаликимиз саломатлигига катта пугур етказди.

Утган йиллари, кўзингиз тушган бўлса, «Правда» газетаси «Детское питание» деган руқни очиб, муттасил мақолалар бериб борди. Ўрис олимлари аниқлашчи, ёш наслининг бекамкўст шаклланиб бориши учун организмда доимо 80 хилдан ортиқ керакли модда унсурлар мавжуд бўлиши зарур экан. Бу кўрсаткич ўтган йили ўрис болалари танасида ўртача 60—70 га тушиб кетибди. «Правда» шунинг учун бутун дунёга бонг урди, ёрдам сўради.

Бугун мамлакатимизда оналар ва болалар саломатлигини ҳимоя қилиш бўйича умидли ишлар бошлаб юборилди. Бу вазифа давлат раҳбарлари,

жамоат ташкилотларининг диққат марказида турибди. Лекин асосий гап соғлигимиз аввало ўзимизга кераклигини, фарзандларимизни энг аввал соғлом ўстиришимиз бурчимиз эканлигини ҳар биримиз тушуниб етишимизда.

— Фарзандларингиз ҳақида сўзлаб берсангиз. Уларга ўзингиз истагандек тарбия бера олмаганисиз!

— Онаси — Санобархон иккимиз олти фарзандни воёга етказдик. Гўдакликдан яхшилиқ, инсонийлик, меҳнатсеварликка ўргатишга интилдик. Шукрки, ҳаммаси ишончимни оқлаб ўз йўлини топиб кетмоқда. Қизимиз Муҳаббатхон адабиёт муаллимаси бўлиб ишлади. Тўнғич ўғлим Бахтиёр молия вазирлигида хизмат қилади. Баҳром — кичик қорхона бошлиғи, Баҳодир — ҳайдовчи, айни пайтда пединститутнинг сиртки бўлим толиби, Бобур эса болалигидан илмга, ўқиб-ўрганишга чанқоқ ўсди. Кўп мутолаа қилгани учун, доим философий категориялар билан фикрлашга ҳаракат қилади. ТошДД журналистика факультетини битирди. Мақолаларини ўқигандирсиз... Шу билан бирга халқро алоқалар ва иқтисод дорилфунунида ҳам таҳсил кўрляпти. Кечалари Баҳром акасига компютер ишлари бўйича кўмаклашди. Инглиз, немис тилларини ўрганган. Мендан ўргангани — тинимсиз меҳнат қилиш, Кўпинча фикрларимиз тўғри келмай қолади. Майли-да. Ишқилиб, омадини берсин... Кенжа ва эрка қизим Муаттар ўрта мактабни битирляпти. Ота сифатида ҳаммаша фарзандларга икки нарсани ўргатганман, талаб қилганман: аввало, меҳнатдан роҳат ахтаришни, сўйрга эса ҳар қандай шароитда ҳам самийий бўлишни...

— Тарбия мураккаб нарса. Унинг сўз билан ифодалаб бўлмайдиган жиҳатлари бор. Шу ҳақда нима дея оласиз!

— Бир воқеа сира ёдимдан кўтарилмайди. Тўртинчи синфда ўқирдим. Эндигина математика дарси бошланган эди ҳамки, эшик тақиллаб, синфхонага менинг тўнғич акам кириб келди ва ўқитувчимизнинг розилигини олган, менинг ўлаштиришимни сўриштирди. Муаллим мени дарсғахта ёнига қақирди. Ҳеч кутмаганим учун жуда ҳаяжонланар эдим. Акам менинг ўрнинда ўтириб, диққат билан жавобларимни кузатар эди. Яхши баҳо олдим. Уқитувчимиздан, акамдан ҳам мақтов эшитдим. Энг муҳими шуки, акамнинг бу қутилмаган ташрифиде менинг ўқиб-ўрганишга бўлган қизиқишимни беҳад кучайтириб юборди. Энди ўйлаб қарасам ман шу ҳодиса менинг тарбиялдамга бурилдиш нуқталаридан бири бўлган экан.

— Охири аънавий савол: ҳозир қанақа асар устида ишлаяссиз, келгуси ижодий режаларингиз қандай!

— «Жаннати одамлар» номли романимни тазроқ ёзиб битириш ниётидаман. Асосий вақтим «Еш куч» ташвишлари билан кеади. Заҳматкаш ижодий жамоамиз билан ҳозирги оғир шароитда журналнинг мавжуд тиражини сақлаб қолиш, маданий-маънавий бойликларимизни янада яхшироқ тарғиб этиш, ёш авлод қалбиде миллий руҳни шакллантириш учун курашмоқдамиз.

— Сермазун суҳбатингиз учун раҳмат.

Суҳбатдош Жалол Абдул ЖАЛИЛ

Бош муҳаррир:

Абдуҳошим ИРИСБОВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Қулмаң ОЧИЛ, Жуманазар БЕКНАЗАР, Дадахон

ЎҚУБОВ, Фарҳод РЎЗИЕВ, Муҳаббат ИБОДОВА,

Юсуф ЗИЁД (бош муҳаррир ўринбосари), Ботир

ЭРНАЗАР (масъул котиб)

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:

Бахтиёр ЭГАМБЕРДИЕВ, Қувондик БЕРДИЕРОВ, Рўзимат САФОВЕВ, Абсалом УСАНОВ, Урол УЗБЕК, Аскар АЛ-ЛАБЕРДИЕВ, Абдумуталлиб РИЗОҚУЛОВ, Мейли ИУЛДОШЕВ.

Газетамиз ҳомиилари — Тошкентдаги СЭВИЖ тижорат жамияти, Галлаорол туманидаги «Галлаорол», Муборак туманидаги «Хитой» давлат хўжалиғи, Сирдарё «Оқ олтин» дон масъулотлари корхонаси

Таҳририят келган хатларга ёзма жавоб қайтармайди. Шунингдек, фуқаролар билан ташкилотлар ўртасида воситачилик ҳам қилинмайди. Газетамиздан олинган маълумотлар «Оила ва жамият» дан деб кўрсатилгани шарт.

МАНЗИЛИМИЗ:

700029, Намойишлар хиёбони, 1-бино. Телефон: 39-43-95.

Урол УЗБЕК наватчилик қилди

Обуна индекси 64654. Рўйхатга олиш № 000080. Бюроғма № Г-141. 46.898 нуҳсада чоп этилди. Ғрсет усулида босилди, формати А-3, ҳажми 2. босма табоқ.